

วิเคราะห์การพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0

Analysis of Sufficiency Economy in Thailand 4.0

เพ็ญพร ศิริ

ธุรกิจส่วนตัว

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศภายใต้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็น การวางรากฐานของการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว และยังเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนไปสู่ การเป็นประเทศที่ มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูป โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัย การพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อมๆ กัน โดยเป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด ประชาธิปไตย ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทาง ธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรทั้งในประเทศกับบุคลากรระดับโลก โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศ ทางด้านเศรษฐกิจ และการเกษตรนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวช่วยในการสร้างความเชื่อมั่น ให้กับประเทศของเราได้ อีกทั้งถ้าหากประเทศของเรามีความมั่นคงกับความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ และการเกษตรแล้วนั้นก็ทำให้ประเทศของเราได้มีการพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วตามยุคของไทย แลนด์ 4.0 ได้

ประเทศไทยในยุค 4.0 ของเรานั้นถ้าอยากจะมีการพัฒนาไปได้อย่างสมดุลไม่มีการติดลบของ ทางด้าน จีดีพี แล้วนั้นเราก็จะต้องมีการนำเอาทฤษฎีขั้นพื้นฐานของเราที่มีอยู่ให้นำมาใช้ในการพัฒนา ประเทศนั้นก็คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยทฤษฎีนี้เป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนให้ ดำเนินไปในทางสายกลางของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันโลกในยุค 4.0 อีกทั้งเพื่อนำมาซึ่งความเจริญเป็นสิ่งที่ทุกๆ สังคมมีความปรารถนา และพยายามหาหนทางไปสู่ เป้าหมายกันด้วยวิธีการต่างๆ ตามระบบความคิด ความเชื่อ และกำหนดอุดมการณ์ เป้าหมาย และ นโยบายการพัฒนาที่มีผลสืบเนื่องไปถึงวิธีการดำรงชีวิตต่างๆ ของคนในสังคมได้ โดยสามารถที่จะเลือก การปฏิบัติอย่างพอเพียง พอประมาณ มีเหตุ มีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง และสังคมได้ ในยุค ของการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีความสุขของการดำเนิน ชีวิต

คำสำคัญ : การพัฒนาประเทศ. เศรษฐกิจพอเพียง. ไทยแลนด์ 4.0

Abstracts

At present, the development of the country under the Thai 4.0 era is another policy that is Laying the foundation of long-term development in Thailand And is also the starting point of driving towards becoming a prosperous, stable and sustainable country according to the government's vision Is a model that has pushed for economic structural reforms Reform of research, development and educational reform at the same time Together, it is the synergies of all sectors under the concept of Pracha Ratana which is joining forces with the business partner network. Development research And personnel both locally and globally Especially the economic development of the country And agriculture It is absolutely necessary to help build confidence in our country. Also, if our country has stability and economic balance And agriculture, then will allow our country to develop quickly according to the era of Thailand.

Thailand in our era, if we want to have a balanced development, there is no negative side of GDP, then we have to apply our existing basic theories to be used in The development of that country is Sufficiency economy theory This theory is a way of existence, And behave in the middle of the people at all levels From family level to community level to state level Both in developing countries Especially the social and economic development in order to keep pace with the world in the age of 4 and to bring prosperity to everything Society has a desire And trying to find the way to the goal with various methods According to the system of thinking, beliefs and defining ideology, goals and development policies that have resulted in various ways of life Of people in society By being able to choose enough practice, moderation, reasonableness and immunity for themselves and society in the era of national development in accordance with the sufficiency economy in Thailand 4. Have a happy life

Keywords : Country Development, Sufficiency Economy, Thailand 4.0

บทนำ

การพัฒนาประเทศ มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา และวัฒนธรรมชุมชนที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันเราก็ต้องเข้าใจ

ในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการพยายามหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะดำรงชีวิตตามหลักการพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ดำเนินไปได้อย่างสมดุล และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อเป็นตัวสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบที่ชุมชนอาจจะได้รับ แต่เมื่อทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐมีแนวโน้มตามกระแสโลกและระบบการค้าเสรีมากขึ้น ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลง มีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุและสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมยังน้อยไป และยิ่งกว่านั้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วยเช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้านทั้งการต้องพึ่งพิงตลาด และพ่อค้าคนกลางความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณี เพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกกลืนเลือนและเริ่มสูญหายไป (เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อง. 2550). หน้า 103 - 108)

สิ่งสำคัญก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่ และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

ประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นระยะๆ และเป็นผลกระทบต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ได้แก่ ภาวะเงินเฟ้อ ค่าเงินบาทอ่อนตัว น้ำมันขาดแคลนและมีราคาแพง สินค้าการเกษตรไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2540 ที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ฟองสบู่แตก ที่ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน "เศรษฐกิจพอเพียง" เพื่อเป็นการเตือนสติประชาชนและรัฐบาล ทรงเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐานแล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้นความมั่นคงทางอาหาร หากมี

เหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น สงคราม หรือภาวะขาดแคลนทั่วโลก ถึงแม้จะมีเงินทองก็หาซื้ออาหารไม่ได้ ดังนั้น การสร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นการสร้างความมั่นคงให้ระบบเศรษฐกิจได้ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ตรงเตือนสติให้ทุกคนตระหนักอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานแล้วว่า การพัฒนาตามแนวทางสายกลางอย่างมีความสมดุล และพัฒนาอย่างมีขั้นตอน มีความพอดี พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันยามวิกฤต โดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ รวมทั้งการมีสติ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเพียรไม่ย่อท้อต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาประเทศไทย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพราะมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวไปตามเวลา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2556 : 89)

ถ้าหากย้อนมองดูเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา เราจะพบว่าประเทศไทยได้ก้าวข้ามผ่านยุคของการเป็นประเทศเกษตรกรรมดั้งเดิม (ประเทศไทย 1.0) สู่อุตสาหกรรมแบบเบา (ประเทศไทย 2.0) และอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (ประเทศไทย 3.0) ตามลำดับ และนั่นก็ทำให้ประเทศไทยพัฒนาจากประเทศรายได้ต่ำสู่ประเทศรายได้ปานกลางจนถึงทุกวันนี้ และในปัจจุบันประเทศของเราได้เริ่มต้นก้าวเข้าสู่ยุคการพัฒนาเศรษฐกิจแบบไทยแลนด์ 4.0 มาได้เต็มตัวแล้ว โดยในศตวรรษที่ 21 นี้ สินค้าหลากหลายมากถูกผลิตออกมาสู่ตลาด และผู้บริโภคก็สามารถที่จะเลือกซื้อได้ง่ายดายผ่านอินเทอร์เน็ต การแข่งขันทางด้านราคาจึงไม่ใช่ความยั่งยืนในการทำธุรกิจของยุคนี้อีกต่อไป ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงจะเข้ามามีบทบาทสำคัญตรงนี้อย่างมากสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ เพราะว่า ก่อนที่เราจะรีบร้อนลงมือทำอะไรนั้น เราต้องมีความคิดดูเสียก่อนว่า ฐานหลักของเรานั้นต้องมีความมั่นคงเสียก่อนเช่น 1.รู้จักตัวเองคือ การทำธุรกิจต้องวิเคราะห์สิ่งที่ตัวเองมี และทำได้ดี เข้าใจสิ่งที่ขาดและนำไปปรับปรุง 2.มีเหตุมีผล คือ มากกว่าจะเดินตามคู่แข่งไปเสียหมด เราต้องคำนึงว่าสิ่งที่เราทำ ทำเพื่อเป้าหมายอะไร และคำนึงถึงผลของการกระทำนั้นๆ เสมอ 3.มีภูมิคุ้มกันคือ ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่คู่กับการทำธุรกิจเสมอ แต่หากเรารู้จักบริหารความเสี่ยงได้ เราก็จะสามารถเข้าใจแนวทางที่เราเดินได้ดี ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอเพียง พอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม ในการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีความสุข

1. ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0

1.1 ความหมายการพัฒนาประเทศในไทยแลนด์ 4.0

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. 2560 : 17)รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ เพื่อให้เข้าใจ “ประเทศไทย 4.0” ขอไล่เรียงเพื่อให้เห็นภาพ คือ ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมามีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ยุคแรก ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่น ผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไก่ เป็นต้น ยุคสอง ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น และปัจจุบัน (2559) จัดอยู่ในยุคที่สาม ขอเรียกว่า “ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ ถังน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น แต่ไทยในยุค 1.0 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง อยู่อย่างนี้ไม่ได้ ต้องรีบพัฒนาเศรษฐกิจสร้างประเทศ จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่ยุคที่สี่ ให้รหัสใหม่ว่า “ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้าย ๆ กับการวางแผนอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา A Nation of Makers อังกฤษ Design of Innovation อินเดีย Made in India หรือ ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ Creative Economy

ประเทศไทย 4.0 เป็นความมุ่งมั่นของนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ Value-Based Economy หรือ เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม โดยเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ซึ่งประเทศไทย 4.0 จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการทำที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี Smart Farming โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneur เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

1.2 ความหมายเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร.9) ทรงพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ยังเป็นกรอบแนวความคิด และทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า สังคมสีเขียว (Green Society) ด้วยหลักการดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้จะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำต่างๆ (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2550 : 23)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 4 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิ และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้ และไกล

3. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความ ระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักขั้นพื้นฐานของศีล 5 (อง.ฉก. (ไทย) 22/213/258-259)และมีความ อุดมคติ มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4. แนวทางปฏิบัติ และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งในทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี เป็นต้น

1.3 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียงในไทยแลนด์ 4.0

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศตามแนวไทยแลนด์ 4.0 นั้น โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไป ในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความ รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและ การดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกๆระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และ ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

โดยแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในไทยแลนด์ 4.0 ก็มีดังต่อไปนี้

1. ด้านความพอประมาณของการพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0

คือ พอประมาณในการผลิต ไม่ผลิตสินค้ามากเกินไปความต้องการของผู้บริโภคจนเหลือล้นตลาด ถือเป็นการช่วยประหยัดพลังงาน และทรัพยากรในการผลิต ได้เป็นอย่างมาก และการทำธุรกิจต้องวิเคราะห์สิ่งที่ตัวเองมีซึ่งก็จะต้องทำได้ดี เข้าใจสิ่งที่ขาดโดยนำไปปรับปรุง อีกทั้งยังต้องพอประมาณในผลกำไร ไม่ค้ากำไรเกินควรจนผู้บริโภคเดือดร้อน ไม่กดราคารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรมีการแบ่งปันผลกำไรส่วนหนึ่งไปพัฒนาคุณภาพฝีมือแรงงานและองค์กรของตน รวมทั้งคืนกำไรสู่สังคม โดยตอบแทนช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ

2. ด้านความมีเหตุผลของการพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0

คือ การพัฒนาจะพัฒนาประเทศนั้น พวกเราก็จะต้องมองลงมาที่ตัวองค์กรของเราเสียก่อน โดยต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรทั้งพนักงานลูกจ้าง และผู้ใช้แรงงาน ซึ่งจะต้องมีคิดทบทวนว่า จะต้องมีการตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น รวมทั้งพัฒนาคุณภาพสินค้า และเพิ่มปริมาณผลผลิต มากกว่าจะเดินตามคู่แข่งไปเสียหมด เราต้องคำนึงว่าสิ่งที่เราทำ ทำเพื่อเป้าหมายอะไร และคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ เสมอ

3. ด้านภูมิคุ้มกันการพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0

คือ ต้องมีการติดตามข่าวสาร และสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และการดำเนินธุรกิจเช่น ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเมือง และความเปลี่ยนแปลงของสภาพดินฟ้าอากาศและภัยธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อให้สามารถตัดสินใจบริหารการพัฒนาประเทศกับองค์กรธุรกิจของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อเป็นการช่วยลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด โดยจะต้องมีการกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อดำเนินธุรกิจ หรือขยายกิจการ ต้องดูตามกำลังฐานะของตน ไม่ทำอะไรเกินตัว มิฉะนั้นอาจเกิดความเสียหายได้ และสิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องมีเงินออม หรือเงินทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กซึ่งต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดควรจัดสรรผลกำไร ส่วนหนึ่งเป็นเงินออมเพื่อให้มีใช้จ่ายเป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาประเทศต่อไปได้

4. ด้านเงื่อนไขขององค์ความรู้ และองค์ธรรมของการพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคไทยแลนด์ 4.0

คือ เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนในการ

พัฒนาประเทศกับการพัฒนาองค์กรของตนเอง โดยจะต้องมีความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติไปตามแผนงานทุกๆ กระบวนการของการพัฒนา

ส่วนทางด้านเงื่อนไขคุณธรรมคือ จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่ มีการพัฒนาประเทศไปตามภายใต้เงื่อนไขของคุณธรรม เช่น การซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้บริโภคร มีการเอาใจใส่พนักงาน โดยจัดอบรมด้านคุณธรรมเป็นระยะ ๆ และก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อมไม่ทำให้เกิดปัญหามลพิษในแหล่งน้ำ ดิน อากาศ พร้อมกับมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม

บทวิเคราะห์ประเด็น

ถ้าหากย้อนมองดูเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา เราจะพบว่าประเทศไทยได้ก้าวข้ามผ่านยุคของการเป็นประเทศเกษตรกรรมดั้งเดิม (ประเทศไทย 1.0) สู่อุตสาหกรรมแบบเบา (ประเทศไทย 2.0) และอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (ประเทศไทย 3.0) ตามลำดับ และนั่นก็ทำให้ประเทศไทยพัฒนาจากประเทศรายได้ต่ำสู่ประเทศรายได้ปานกลางจนถึงทุกวันนี้ กลับมาในยุคปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อย่างที่ทุกคนรู้ อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสูง เราสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้มากมาย และผู้คนทั่วโลกก็สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างง่ายดาย เมื่อรูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป การลงมือทำในแบบเดิมๆ จึงอาจไม่ได้ผลลัพธ์แบบเดิมอีกต่อไป ดังนั้น ประเทศจึงต้องปรับตัวและมุ่งหน้าสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0” เพื่อขับเคลื่อนสู่ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในประเทศ แต่ “ประเทศไทย 4.0” ที่ว่านี้หมายถึงสิ่งใดแล้วทำไมเราต้องมุ่งหน้ามาทางนี้โดยใช้ปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ

ในศตวรรษที่ 21 นี้ สินค้าหลากหลายมากถูกผลิตออกมาสู่ตลาด และผู้บริโภคก็สามารถที่จะเลือกซื้อได้ง่ายดายผ่านอินเทอร์เน็ต การแข่งขันทางด้านราคาจึงไม่ใช่ความยั่งยืนในการทำธุรกิจของยุคนี้อีกต่อไป เพราะการลดราคาของคุณก็ย่อมมีขีดจำกัด แต่การนำธุรกิจด้วย ความคิด ไอเดีย และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สร้างคุณค่าแก่ผู้คน พัฒนาชุมชน และสิ่งแวดล้อม ต่างหากที่จะช่วยให้ธุรกิจแตกต่างและโดดเด่นในตลาดได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการที่ประเทศจะมุ่งหน้าสู่ยุค 4.0 ผู้ประกอบการในประเทศไม่ว่า จะในธุรกิจด้านไหน ก็ต้องเปลี่ยนแนวคิด เปิดมุมมองใหม่ ใส่ความคิดสร้างสรรค์ และมุ่งมองหาเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจ โดยเศรษฐกิจพอเพียงจะเข้ามามีบทบาทสำคัญตรงนี้อย่างมากสำหรับผู้ประกอบการ เพราะก่อนที่เราจะรีบร้อนลงมือทำอะไร ฐานหลักของเราต้องมั่นคงก่อน เมื่อนั้น เราจะได้ทำได้โดยการปรับใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจ นั่นคือ

รู้จักตัวเอง – การทำธุรกิจต้องวิเคราะห์สิ่งที่ตัวเองมีและทำได้ดี เข้าใจสิ่งที่ขาดและนำไปปรับปรุง

มีเหตุมีผล – มากกว่าจะเดินตามคู่แข่งไปเสียหมด เราต้องคำนึงว่าสิ่งที่เราทำ ทำเพื่อเป้าหมายอะไร และคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ เสมอ

มีภูมิคุ้มกัน – ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่คู่กับการทำธุรกิจเสมอ แต่หากเรารู้จักบริหารความเสี่ยงได้ เราก็จะสามารถเข้าใจแนวทางที่เราเดินได้ดี

นอกจากนั้น ยังต้องมีการพัฒนาในด้านความรู้และคำนึงถึงคุณธรรมในการพัฒนาประเทศไปกับการทำธุรกิจควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ

ท้ายที่สุดในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่เราทุกคนควรที่จะทำความเข้าใจให้ดีเสียก่อนเพื่อความก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ได้เคยพระราชทานพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...อาคารบ้านเรือน ตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคง ก็เพราะความแข็งแรงของรากฐาน หรือเสาเข็ม ซึ่งเรามองไม่เห็น และมักจะลืมไปว่าเราอยู่ได้บนฐานรากอะไร...”

โดยวันนี้ เราจะพัฒนาบ้านของเราไปในทิศทางไหน สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ รากฐานเราต้องแข็งแรงมากพอ เราต้องรู้ว่าอะไรคือ พื้นฐานที่สำคัญ เมื่อนั้นเราก็จะก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 ด้วยแนวคิด และนวัตกรรมที่จะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยไม่ล้มรากฐานสำคัญในการรู้จักเต็ม รู้จักพอ และรู้จักปัน

โดยสิ่งที่จะได้รับผลตามมาจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะจะทำให้เกิดผลดีต่อประชาชน ชุมชน และสังคมประเทศชาติ ดังนี้

1. ความสำคัญของครอบครัวสมาชิกในครอบครัวดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เพราะปฏิบัติตามหลักพออยู่พอกิน พอใช้ ส่งผลให้ไม่ยากจน ไม่มีหนี้สิน มีเงินออม และพึ่งตนเองได้
2. ความสำคัญต่อชุมชนมีการรวมกลุ่มสร้างงานและอาชีพ และนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสามัคคีในหมู่คณะสมาชิกในชุมชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
3. ความสำคัญต่อสังคมประเทศชาติทำให้สังคมเข้มแข็ง ผู้คนมีอาชีพที่และรายได้ที่มั่นคง สมาชิกในสังคมร่วมกันสืบทอดภูมิปัญญา และพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

บทสรุป

การพัฒนาประเทศ มิได้มีแบบอย่างตายตัวตามตำรา หากแต่ต้องเป็นไปตามสภาพภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา และวัฒนธรรมชุมชนที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันเราก็ต้องเข้าใจ

ในการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่สิ่งเหล่านี้ก็มีทั้งทางด้านบวก และทางด้านลบ ซึ่งสังคมไทยเราก็ได้มีการประสบพบเจอมาแล้วในยุคของอดีตที่ทำให้คนไทยทุกๆ คนได้มีการจดจำไปชั่วชีวิต และนำเอามาเป็นบทเรียนในการที่จะใช้เป็นแนวทางของการพัฒนาประเทศของเราไปในแต่ละยุคได้ ซึ่งสิ่งที่สามารถทำให้ประเทศของเรามีการก้าวพ้นข้ามสถานการณ์นี้ได้ นั่นก็คือ ความปรีชาสามารถของภาวะผู้นำประมุขแห่งประเทศไทยของเราที่ได้ทรงพระราชทานแนวคิดทฤษฎีรูปแบบใหม่นั้นก็คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ให้เรามาใช้ในการพัฒนาประเทศแบบพึ่งพาตนเองให้ได้

ในปัจจุบันนี้การนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศตามแนวไทยแลนด์ 4.0 นั้น โดยเศรษฐกิจพอเพียงก็จะชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

References

- เกรียงศักดิ์ ช่อเอื้อง. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** : สู่กลยุทธ์การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สารานุกรม. 2550.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). **Thailand 4.0. โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เขียว.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). **การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). **ตลาดการเงินและการลงทุนในหลักทรัพย์**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : พรินท์ ซิตี้.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.